

DOF's Fuglestationsudvalg

Den 25. september 2022

Rapport vedrørende

DOF's Fuglestationsudvalgs studietur til Vogelwarte Helgoland 23. – 25. september 2022

Deltagere: Hans Lind, Gedser Fuglestation; Ole Friis Larsen, DOF's Hovedbestyrelse; Svend Rønnest, Blåvand Fuglestation og John Frikke, Blåvand Fuglestation/DOF Sydvestjylland.

Fredag den 23. september mødtes udvalgsmedlemmerne på havnen i Büsum i Tyskland, hvorfra der var afgang mod Helgoland med færgeren 'Funny Girl' kl. 09:30. Efter 2½ times sejlads var de 70 kilometer til den røde sandstensklippe ude i Tyske Bugt tilbagelagt. Overfarten forløb stille og roligt og under vejs sås kun få fugle – bl.a. Skarv, Sule, Ederfugl, Svartbag, Sølvmåge, Stormmåge, Hættemåge og en enkelt Dværghmåge.

Vel ankommet til Helgoland tjekkede vi ind hos Hotel Helgoländer Klassik og begav os relativt hurtigt til havnen for at tage den lille båd til nabo-sandøen Düne, som vi (næsten) gik rundt. Her var der - ud over en stor flok Gråsæler og nogle få Spættede sæler - en del fugle at se, bl.a. Skarv, Ederfugl, Dværghfalk, Tårnfalk, Spurvehøg, Ride, Stenvender, Stor præstekrave, Islandske ryle, Alm. Ryle og Sandløber.

På Vogelwarte Helgoland blev vi godt modtaget af lederen, Jochen Dierschke, og hans stab på 11 unge. Vi deltog i de standardiserede fangster/drev i 'Fanggarten' både lørdag og søndag morgen. Her fanges der dagsrastende småfugle efter en standardmetode med fangster 08:30, 09:30, 10:30 og 11:30 og efter en pause igen kl. 15:30, 16:30 og 17:30. Der fanges i tre helgolandsruser, som har stået i den knapt 3.000 m² store have i rigtig mange år. Fanggarten er i øvrigt indrettet med masser af vegetation af mange egnede arter samt flere små vandhuller. Personalet sørger løbende for, at mængden og højden af vegetationen er den samme, så betingelserne for fuglenes færden i haven og for fangsten af fugle ikke ændrer sig. Haven, der ligger på Oberland og nordvest for byen, måler ca. 130 x 25 meter og er orienteret i SSØ – NNØ. De tre ruser vender alle munden i sydlig retning.

Alle fugle udtages af fang-kasserne og bringes til ringmærkningsrummet, som ligger i tilknytning til fuglestationens bygninger. Her mærkes og håndteres alle fugle, og indtastningen af data sker direkte på pc

og dobbelt-tjekkes på stedet med gentagelse af alle meldinger og med dobbelt skærm, så chef-ringmærkeren hele tiden kan følge indtastningen.

Der aldres og kønsbestemmes (så vidt muligt), måles fedt og muskel, tages vingemål (P3 + vinge totalt) og fuglene vejes. Alle fugle henføres til en af de tre ruser, når deres data føres ind i databasen, lige som de enkelte runder (fangsttidspunktet) noteres særskilt. Mærkningen og håndteringen af fuglene sker i 'en linje', hvor hver deltager har sin funktion i processen. Mærkningsholdet deltager i alle processer, og der 'roteres' på de enkelte

positioner i linjen, så de unge trænes og uddannes løbende.

Linjen består i, at fuglene tages fra poserne og sækkene tilknyttet fangsterne i den enkelte ruse (1, 2 og 3), fuglene tages ud, artsbestemmes og rækkes til ringmærkeren, som giver fuglen videre til 'chef-mærkeren', der gennemfører alders- og kønsbestemmelse og tager de biometriske mål, før fuglene slippes.

Ringmærkningsrummet er indrettet efter den proces, som fuglene udsættes for, og håndteringen sker skånsomt og effektivt. Når der er 'tryk på', kan teamet klare en fugl på omkring 30 sekunder!

Genfangne fugle noteres med tidspunktet for fangst og genfangst og hvilken ruse, de blev fanget i, lige som der foretages en ny vejning af dem.

På Helgoland Fuglestation er der en ansvarlig, daglig leder (Jochen Dierschke), som refererer til hovedinstituttet i Wilhelmshaven (Institut für Vogelforschung), og en chef-ringmærker, som har det daglige ansvar for ringmærkningen. Til at varetage de daglige opgaver har de et hold på mellem 6 og 10 unge, som med forskellig baggrund deltager i arbejdet som frivillige under forskellige ordninger. Bærende i dette system er, at der hele tiden er to unge under ordningen 'Freiwilliges Ökologisches Jahr' og én under ordningen 'Bundesfreiwilligendienst' – d.v.s. tre som på 'statsaftaler' er på fuglestationen i et år af gangen. Resten er frivillige, som melder sig til tjenesten i forløb af mindst 4 ugers varighed. Ressourcen er primært unge tyske og fuglestationen har i de senere år haft en stor søgning. Så stor, at Dierschke i løbet af det seneste år har afvist flere end 100 ansøgere!

De unge bor på stationen, som har et særligt hus til formålet, hvor der er 16 sengepladser. Vogelwarte Helgoland betaler de frivilliges rejseudgifter inden for Tysklands grænser. De frivillige får desuden i omegnen af 3 Euro pr. dag som tilskud til kosten, som i øvrigt suppleres med overskydende fødevarer fra lokale butikker.

På Helgoland ringmærkes årligt 8.-12.000 fugle, hvoraf de ca. 8.000 fanges i Fanggarten og de resterende 2.-3.000 fugle kommer fra ringmærkningen af ungerne af øens 'fuglefjeldsfugle' (især Sule, Ride og Lomvie) samt anden projektmærkning andre steder på øen. Ringmærkningen på Helgoland har stået på siden 1909 og 'Inselstation Helgoland' er Verdens næstældste fuglestation. Se i øvrigt DOFT 116. årgang nr. 2, 2022.

Vores deltagelse i fangsterne gav et godt indblik i den velsmurte maskine, som fuglestationen på Helgoland er. Disciplinerede og dedikerede unge, som er med til at drive stationen efter et dybt professionelt 'set up'. Lørdag blev faktisk efterårssæsonens hidtil største dag med ca. 200 fugle, og vi fik et rigtig godt indtryk af, hvordan fuglene håndteres og hvor effektivt og professionelt data på dem indsamles og sikres. Fangsten var i øvrigt domineret af arter som Rødhals, Sangdrossel og Gransanger.

Møderne med Jochen Dierschke drejede sig om mange ting, men blandt de vigtigste emner på dagsordenen var, hvordan vi skaffer

det mest kvalificerede personale, økonomi, bearbejdning af data og databeskyttelse, licenser m.v.

Stationens ophæng på 'Institut für Vogelforschung' og universitetsverdenen kaster en del projekter af sig og hvert år baseres flere specialer og phd-studier på data indsamlet på Helgoland. Projekterne omfatter bl.a. artsprojekter, prøvetagninger og nye tracking-metoder. Stationen udgiver desuden en diger årsrapport, som ud over at afrapportere forekomsten af det spændende fugleliv på øen (med mange rariteter) og det årlige ringmærkningsresultat også indeholder en række faglige artikler om forskellige emner med relation til fugletrækket og dets mange gåder.

Fuglestationen har en hjemmeside – eller rettere Ornitologische Arbeitsgemeinschaft (OAG) Helgoland har en hjemmeside, hvor der bl.a. føres daglige noter over usædvanlige observationer på øen (<https://www.oag-helgoland.de/index.php/aktuelle-beobachtungen/#>)

